MIESIĘCZNIK „KSIĄŻKI"
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

DO
BIBL... Kraków

KSIĄŻKI
MIESIĘCZNIK
WAR-SZAWA
WYDAWNICTWO M·ARCTA
ROK DRUGI № 12
GRUDZIEŃ 1928

NA NOWY ROK.

NAPRZÓD!

Cel — zawładnięcie dniem dzisiejszym!
Cel — na kolana rzucić jutro!
Tak chycić życie, aż zajęczy,
Z bólem obróci twarz okrutną!
Uchwycić życie za żylaste mięśnie,
Rozerwać uścisk, krępujący dotąd,
I tak je zmiażdżyć, aż bezwładnie sklęśnie,
I tak je zdusić, aż opłynie potem!
I wolny władczy do celu podążyć,
Ciągnąc za sobą życie — niewolnika,
Jako wódz sobie i sobie chorąży.
Iść z bezwzględnością, pięściami przepychać!
Nie znać przeszkody, nie znosić sprzeciwu,
A gdy się ostrem rumowiskiem spiętrzą,
— Cofnąć się, minąć? — byłby krok fałszywy —
Uderzyć, walić z energją największą!

Trzeba być twardym, nieustannie twardnieć,
W nieprzełamalność stalową się spoić,
Sobie nakazać i słuchać się karnie
I tylko z mózgu rozkazywać sobie!
Co jest słabością, wyrzucić, wyszarpać,
Jak ropę z wrzodu boleśnie wycisnąć!
Nie opatrywać rany, choć otwarta
I z jednem hasłem, jedyną iść myślą:
Naprzód! Naprzód!
Zdobywać świat!
Osiągnąć jak najwięcej sił!
Za sobą kamień ścierać w pył,
Drzeć przeciwieństwa w pęki szmat!
Naprzód! Druzgotać, miażdżyć, tłuc!
— Drogę zagrodzi tylko śmierć! —

Na szczyt! Wciąż wyżej! Pędzić! Przeć!
Szeroki oddech wziąć do płuc
I rwać przed siebie bez zatrzymań...
Nie chybić celu o sekundę!
Pędowi większej mocy przydać,
I być potęgi w sobie źródłem.
Naprzód, naprzód, niepowstrzymanie!
Zwycięską piersią w locie grać!
Słońce, czy burza, śniegi, zamieć, —
Zwalać przeszkody... Lecieć, rwać!
Naprzód! Naprzód!

MICHAŁ ARCT JR.

HENRYK MOŚCICKI

PRZEGLĄD WYDAWNICTW ZA ROK 1928

Produkcja wydawnicza za rok ubiegły, aczkolwiek nie dorównała jeszcze latom przedwojennym, wykazuje wszakże stały wzrost, zarówno pod względem ilościowym (co zresztą nie zawsze może być uważane za objaw dodatni), jako też pod względem istotnej wewnętrznej wartości ogłoszonych drukiem książek. W powyższym przeglądzie postaramy się w sposób zwięzły przypomnieć czytającej publiczności wydane w r. 1928 wybitniejsze utwory literatury naukowej i pięknej.

W dziale **historji** na pierwszem miejscu należy wymienić obszerne dzieło Jana Kucharzewskiego p. t. „Lata przełomu — Romanow, Pugaczow czy Pestel"; jest to tom trzeci publikacji tego autora zatytułowanej „Od Białego caratu do Czerwonego". Gruntowna znajomość literatury rosyjskiej lub Rosji dotyczącej, świetne charakterystyki działaczy politycznych, policji tajnej, przenikliwa analiza procesów dziejowych, które złożyły się na najnowszą historję państwa carów, — oto główniejsze walory dzieła dającego poznać i zrozumieć zawiły tok wydarzeń w ostatnich dziesiątkach lat istnienia caratu.

Drugi tom „Historji chłopów polskich" pióra Aleksandra Świętochowskiego przynosi dzieje włościaństwa polskiego w dobie porozbiorowej we wszystkich zaborach; praca powyższa daje obraz wsi polskiej z punktu widzenia historycznego, etnograficznego i społecznego, wyjaśniając zarazem stosunek państw zaborczych oraz społeczeństwa polskiego do doniosłego zagadnienia sprawy włościańskiej.

Popularno-naukowem dziełem jest książka prof. Wacława Sobieskiego „Walka o Pomorze", w barwny, zajmujący sposób ujmująca jeden z najważniejszych problematów naszych dziejów. Nietylko specjalistów-numizmatyków, lecz i szerszy ogół czytelników zainteresuje dzieło Marjana Gumowskiego o „Dziejach mennicy krakowskiej", z którą złączone są liczne wspomnienia historyczne. W nowem, poprawionem i znacznie uzupełnionem wydaniu ukazał się podręcznik prof. Marcelego Handelsmana p. t. „Historyka", — rozległa skala badań oraz doświadczenie pedagogiczne autora złożyły się na dzieło powyższe, niezbędne w ręku każdego studjującego przeszłość lub interesującego się metodami badań dziejopisarskich. Niepodobna wreszcie pominąć cennych źródłowych publikacyj krakowskiej „Bibljoteki Narodowej", poświęconych dziejom XVIII-go

Od Nowego Roku „Książki" dodadzą powieść i nowelę! Ob. str. 8.

stulecia: Józefa Feldmana „Czasy saskie", Władysława Konopczyńskiego „Konfederacja barska", Kazimierza Kolbuszewskiego „Poezja barska" i inne.

W dziale pamiętników mamy do zanotowania: Gabrjeli z Güntherów Puzyniny „W Wilnie i w dworach litewskich", dającej niezwykle barwny obraz epoki od 1815 do 1843 r.

Ostatnich lat ubiegłych i początków bieżącego stulecia dotyczą pamiętniki Władysława Studnickiego „Z przeżyć i walk", pisane z właściwą temu autorowi pasją i choć jednostronnie, niemniej bardzo ciekawie oświetlające. politykę polską w ostatnich kilkunastu latach przed wojną. Okresowi 1914 — 1920 poświęcone są wspomnienia: Marji Dunin-Kozickiej „Rok 1917"; Władysława Glinki „Pamiętnik z wielkiej wojny"; gen. de Henning Michaelisa „Burza dziejowa", wreszcie liczne pamiętniki z walk i działań Legjonów i organizacyj tajnych („Z za więzień i krat", „Wierna służba", Zofji Zawiszanki „Poprzez forty" i t. d.). Wartość dokumentalną posiadają wydane w przekładzie polskim wspomnienia posła włoskiego w Warszawie, Tommassini'ego, p. t. „Odrodzenie Polski"; szczera sympatja dla naszego kraju, bystra obserwacja i naogół bezstronne oświetlenie wypadków cechują pracę powyższą.

Wśród licznych opracowań poświęconych dziejom wojny bolszewickiej zasługuje na wyróżnienie, ukazujące się już w trzeciem wydaniu dzieło gen. Władysława Sikorskiego „Nad Wisłą i Wkrą", w którem autor rozwija obraz odparcia wojsk sowieckich od Warszawy, ilustrując swój wykład licznemi dokumentami.

W dziale **historji literatury** ukazała się prof. Tadeusza Piniego „Krasiński — Życie i twórczość"; autor z niezwykłą jasnością, rzetelnem odczuciem i prawdziwem zrozumieniem odtworzył obraz życia i twórczości Krasińskiego. Zgromadzeniem i umiejętnym wyborem materjałów do okresu t. zw. pozytywizmu i pracy organicznej zajął się prof. Kazimierz Wóycicki w książce p. t. „Walka na Parnasie i o Parnas"; o współczesnej zaś krytyce, najnowszej prozie polskiej i dramacie ogłosił interesującą rozprawę Leon Pomirowski p. t. „Doktryna i twórczość".

Do działu **historji sztuki** i wydawnictw artystycznych należy monumentalne dzieło Tadeusza Szydłowskiego „Pomniki architektury epoki piastowskiej w woj. krakowskiem i kieleckiem". Celom szerszej popularyzacji sztuk pięknych służy cenne wydawnictwo „Monografij artystycznych" pod redakcją d-ra Mieczysława Tretera, obejmujące starannie ilustrowane rozprawy o dawnych i obecnych artystach i o kierunkach w sztuce.

W dziale **krajoznawstwa**, oprócz licznych broszur i opracowań popularnych, wyszła niezwykle starannie wydana rzecz Jerzego Smoleńskiego „Morze i Pomorze", dająca plastyczny obraz polskiego Pomorza, piękna jego krajobrazu, stanu i możliwości gospodarczych. Książka Kazimierza Moszyńskiego „Polesie wschodnie", oprócz zajmujących materjałów krajoznawczych, uwzględnia obszernie kulturę materjalną, duchową i społeczną tej części dawnej Rzplitej.

Nader obficie przedstawia się dział **podróżniczy**; tutaj mamy do zanotowania świetną książkę Ferdynanda Goetla „Wyspa na chmurnej północy", opisująca jego wyprawę do Islandji; popularnego podróżnika Antoniego Ossendowskiego „Niewolnicy słońca", o wyprawie do zachodniej połaci Afryki podzwrotnikowej; młodego, dobrze się zapowiadającego pisarza, Tadeusza Dębickiego „Moienzi Nzadi — u wrót Konga"; Dybczyńskiego „Dwa lata w Kongo"; wspomnienia z myśliwskiej wyprawy Henryka Potockiego do angielskiej Afryki południowej („W Krainie Massajów"); głęboką znajomością kultury greckiej odznacza się dzieło prof. Tadeusza Sinki „Od Olimpu do Olimpji".

Przechodząc obecnie do działu **beletrystyki**, przedewszystkiem podnieść należy zasługę firmy wydawniczej M. Arcta, która dla upamiętnienia przypadającej w r. 1930 setnej rocznicy rozpoczęcia pracy literackiej Józefa Ignacego Kraszewskiego podjęła wydanie oddawna wyczerpanego cyklu powieści historycznych autora „Starej Baśni"; wychodząc ze słusznego założenia, że nie wszystkie utwory Kraszewskiego stoją na tym samym poziomie artystycznym, wydawcy dokonali umiejętnego wśród nich wyboru, dając w obecnym cyklu powieści istotnie cenne, przytem obrazujące równomiernie wszystkie okresy dziejów polskich. Tym sposobem komplet ten obejmie najbardziej wartościowe dzieła, wprowadzające czytelnika w świat bujnej przeszłości narodowej, którą dzięki Kraszewskiemu będzie mógł lepiej poznać i pokochać goręcej. W zamierzonej drugiej serji ukaże się dalszy ciąg powyższego cyklu utworów historycznych Kraszewskiego.

Z pośród autorów znanych i głośnych we współczesnej literaturze polskiej ogłosili nowe utwory pisarze następujący: Piotr Choynowski zbiór nowel p. t. „O pięciu panach Sulerzyckich", w których z werwą i temperamentem odtwarza bujną przeszłość szlacheckiego życia w epoce saskiej, oraz daje mocno zarysowane postacie z rewolucji francuskiej. Wacław Grubiński w nowelach p. t. „Człowiek z klarnetem" z dużym darem obserwacji przenika ostrzem ironji walory i słabości natury ludzkiej. Juljan Kaden Bandrowski w powieści p. t. „Lenora" daje głęboko artystycznie ujętą epopeję życia górników, ukazując olbrzymie źródła współczesności, bijące z podziemi czarnych kopalni, z wieczystej energji ludzkiej twórczej pracy; utwór ten jest bodaj najwybitniejszym w najnowszym naszym dorobku literackim. Zygmunt Kisielewski w nowej swej powieści „Amerykanka" przedstawia interesujący typ Polki-Amerykanki, odznaczającej się moralną tężyzną i zdrowiem psychicznem. Kornel Makuszyński dał w roku ubiegłym świetnych „Śmiesznych ludzi", odznaczających się właściwą temu ulubionemu autorowi rzewnością humoru, niewymuszonym słonecznym dowcipem i bogactwem pomysłów; nadto wydał zbiór popularnych „Piosenek żołnierskich", pisanych w r. 1920. A. Ferdynand Ossendowski, oprócz swych wspomnień podróżniczych, ogłosił powieści egzotyczne „Orlica" i „Biały Kapitan", oraz powieść historyczną z czasów Zygmunta III p. t. „Pod polską banderą". Włodzimierz Perzyński do bogatego swego dorobku pisarskiego dorzucił powieść „Dwoje ludzi", pełną trafnych spostrzeżeń i zajmujących sytuacyj. Andrzej Strug w „Fortunie kasjera Śpiewankiewicza" dał lata powojenne, czasy panoszącej się korupcji i żądzy użycia.

Wśród pisarzy, występujących odniedawna w szranki literatury, na pierwszem miejscu należy wymienić drugą część trylogji Jana Rogali p. t. „Płomień", w której z prawdziwym talentem i głębszym podkładem filozoficznym ujmuje zjawiska współczesnego życia politycznego w Polsce i Europie powojennej. W „Powieści bez romansu" Józef Gardecki daje dokument epoki wyjałowienia życia narodowego na przełomie zanikającego już t. zw. pozytywizmu, a jeszcze przed świtaniem nowych haseł demokratyczno-wolnościowych. Świetnie debiutujący „Zieloną Kadrą" Jerzy Kosowski w powieści p. t. „Kłamca" na tle wojny i przeżyć w armji austrjackiej kreśli zajmujący wizerunek człowieka. Ciekawie zapowiada się talent Marji Kuncewiczowej, która po „Przymierzu z dzieckiem" w utworze „Twarz mężczyzny" wraca do konsekwentnie obranego tematu: odbicia literackiego psychiki kobiety współczesnej. Jerzy Konrad Maciejowski w „Pogranicznych ogniskach" snuje opowieść na tle przeżyć w Rosji bolszewickiej, powrotu do kraju, i życia osadników na odległych Kresach wschodnich. Wojna bolszewicka stanowi również tło zajmującej powieści Stanisława Rembeka p. t. „Nagan". Wiele jako talent marynisty zapowiadają „Opowieści morskie" Stanisława Marji Salińskiego. Znany dotychczas jako historyk i autor dzieła o Mickiewiczu, Stanisław Szpotański, wydał powieść p. t. „Synowie klęski", osnutą na tle dziejów emigracji polskiej po r. 1831.

Pożądaną nowością dla czytelnika polskiego jest cykl przekładów utworów znakomitego Józefa Conrada-Korzeniowskiego.

W dziale **poezji** nowe zbiory ogłosili m. in.: Kazimiera Iłłakowiczówna („Zwierciadło nocy", „Z głębi serca"), Stanisław Miłaszewski („Farys — komedja romantyczna"), Kazimierz Wierzyński („Laur olimpijski"), Juljan Tuwim („Wiersze zebrane").

W dziale **Słowników** należy wyróżnić wydawnictwa, podjęte przez księgarnię Arcta; oprócz nowych wydań popularnych i znanych Słowników: „Ortograficznego" i „Wyrazów obcych", ukazały się: praktyczny i użyteczny „Słownik skrótów", oraz niezwykle potrzebny „Słownik frazeologiczny". Obecnie zaczyna wychodzić zeszytami trzecie wydanie „Ilustrowanego Słownika języka polskiego" (zob. str. 7 tego numeru).

Przeczytaj stronicę ostatnią!

JUBILEUSZ JAKÓBA MORTKOWICZA

Polski świat księgarski obchodził w tych dniach uroczystość dwudziestopięciolecia działalności Jakóba Mortkowicza. Uroczystość to niezwykle sympatyczna — tak jak niezwykle sympatyczna jest cała działalność zasłużonego Jubilata.

Jakób Mortkowicz rozpoczął swoją działalność wydawniczo-księgarską w roku 1903-im, wstępując jako udziałowiec do księgarni G. Centnerszwera w Warszawie. Od tego też czasu datuje się jego niestrudzona, pełna zapału działalność wydawnicza, podejmowana zawsze z pełnem poczuciem obowiązku obywatelskiego, ciążącego na każdym wydawcy polskim, i z gorącem umiłowaniem literatury i sztuki.

To poczucie obowiązku obywatelskiego, połączone z prawdziwą miłością i znawstwem literatury pięknej, charakteryzuje bowiem całą działalność Mortkowicza. Wszystko, co ten niezwykle energiczny a pomysłowy i pełen inwencji człowiek organizował i robił podczas swego pełnego trudu życia, wyrosło z tych dwóch źródeł. Krzewienie literatury pięknej, przekłady największych arcydzieł literatury dziecięcej, wspaniałe wydanie tłumaczeń Nietzschego i dzieł Norwida, zbiorowe wydanie Żeromskiego — wszystko to podyktowała mu troska o podniesienie poziomu kulturalnego Polski, chęć przyswojenia społeczeństwu polskiemu wszystkiego tego, co sam uważał za piękne i godne poznania. Działalność wydawnicza J. Mortkowicza jest pięknem uzupełnieniem jego działalności obywatelskiej, za którą dwukrotnie odpokutować musiał w więzieniach rosyjskich. Księgarnia Mortkowicza była zawsze w okresie przedwojennym poważnym ośrodkiem działalności polityczno-oświatowej, on zaś sam od najwcześniejszych lat studenckich brał żywy udział w pracy obywatelsko-narodowej.

Jako wydawca Mortkowicz odznaczał się zawsze odwagą i pomysłowością. Wydawał to, co uważał za dobre, nie bacząc na ryzyko, związane z każdą nową próbą wydawniczą. On też pierwszy wprowadził na rynek polski Nietzschego, on pierwszy pokusił się o zbiorowe wydanie dzieł Norwida. Wielką zasługą Mortkowicza jest też jego troska o szatę zewnętrzną wydawanych przez niego książek. Wszystko, na czem widnieje godło wydawnicze Mortkowicza, wydane jest starannie i wytwornie. Godła tego nie znajdziemy na rzeczach złych i małowartościowych. Mortkowicz szedł zawsze za swemi indywidualnemi upodobaniami, nie zbaczał jednak nigdy z uczciwie obranej drogi, nie zatracając dla tych czy innych względów linji wytycznej swej działalności.

Jakób Mortkowicz na wystawie w Lipsku.

Dla szerokiej publiczności jest Mortkowicz przedewszystkiem wydawcą Żeromskiego. Co więcej, jest tym wydawcą, z którym wielkiego pisarza łączyły węzły szczerej przyjaźni, opartej o szacunek i uznanie dla jego uczciwej i solidnej pracy wydawniczej. Ostatnie popularne wydanie Żeromskiego udostępniło jego dzieła prawdziwie najszerszym kołom społeczeństwa polskiego. Wydaniem tem przysłużył się Mortkowicz dobrze kulturze polskiej.

Ostatnia faza działalności Mortkowicza ujawniła jeszcze jeden zakres jego uzdolnień. Mortkowicz okazał się niestrudzonym propagatorem książki polskiej zagranicą. Był on znakomitym organizatorem pokazów książki polskiej na wystawach międzynarodowych we Florencji i dwukrotnie w Lipsku, nawiązał w imieniu księgarstwa polskiego kontakt z wszechświatowemi organizacjami księgarskiemi, wprowadził na rynki międzynarodowe szereg doskonałych tłumaczeń, najcelniejszych utworów naszej współczesności, osobistemi stosunkami, odczytami, rozmowami wogóle wstrząsaniem opinji publicznej starał się ożywić zainteresowanie dla książki i kultury polskiej. Jego niespożyta energja i zawsze młodzieńczy zapał tworzą w tej dziedzinie prawdziwe cuda. Mortkowicz jest prawdziwym ambasadorem i posłem książki polskiej, która mu tych starań i pracy zapomnieć nie powinna — i z pewnością też nie zapomni.

Szanownemu Jubilatowi składamy w dniu obchodu dwudziestopięciolecia Jego działalności serdeczne życzenia długich jeszcze lat owocnej i pożytecznej pracy.

Redakcja miesięcznika „Książki".

POWIEDZ MI, CO CZYTASZ, A POWIEM CI, KIM JESTEŚ

Dzisiaj mówią znakomici przedstawiciele naszego życia teatralnego:

Mieczysław Frenkel,
Jerzy Leszczyński,
Mieczysława Ćwiklińska
i
Mila Kamińska.

Redakcja miesięcznika „Książki", kontynuując rozpoczętą w poprzednich numerach ankietę w sprawie NAJLEPSZYCH KSIĄŻEK POLSKICH, zwróciła się zkolei do znakomitych przedstawicieli naszego teatru, chcąc z ich ust usłyszeć sąd o najnowszej literaturze polskiej. Podając poniżej ich łaskawe odpowiedzi, prosimy raz jeszcze wszystkich Czytelników naszego miesięcznika o nadsyłanie odpowiedzi na naszą ankietę, które zużytkujemy w jednym z następnych numerów „Książek".

Redakcja miesięcznika „Książki".

* * *

Znakomity artysta teatru Narodowego, niezrównany odtwórca niezliczonych ról naszego i obcego repertuaru,

p. MIECZYSŁAW FRENKIEL

mówi nam:

Bardzo chętnie odpowiem na pytanie „Książek". Literaturę polską kocham i cenię z całego serca. Muszę się przyznać, że wolę gorszą nawet książkę *polską* od niejednej lepszej obcej... Ale trudno mi się ograniczyć do ostatnich dwóch lat, cały szereg moich ulubionych autorów pisało dawniej, nie chciałbym pominąć ich tu milczeniem. Tak np., odpowiadając na pytanie „Książek", chciałbym wspomnieć o

Zygmuncie Bartkiewiczu,

którego talent ma naprawdę polski, swojski charakter. Nawskroś polska, rodzima jest też twórczość

Piotra Choynowskiego,

którego historja „O pięciu panach Sulerzyckich" jest niewątpliwie jedną z najlepszych książek polskich. Obok tej książki cenię bardzo wysoko prześliczne, pełne sentymentu i uczucia

MIASTO MOJEJ MATKI Juljusza Kaden-Bandrowskiego.

Damy tom powieści i 12 nowel za 3 złote. Ob. str. 8.

Mieczysław Frenkiel

Mieczysława Ćwiklińska.

Mila Kamińska.

Wśród naszych młodych mamy zresztą talenty bardzo poważne, zapowiadające się doskonale na przyszłość. Tak np. jest z pewnością

Stanisław Szpotański

pisarzem bardzo kulturalnym i głębokim, którego powieści odznaczają się zawsze oryginalnem ujęciem tematu.

KAR CHAT Ferdynanda Goetla

to także dzieło zupełnie niepospolite. Inny typ talentu to

Adam Grzymała-Siedlecki,

znakomity krytyk, uczony znawca Fredry i doskonały komedjopisarz.

* * *

Ulubieniec Warszawy — faworyt Warszawianek, reżyser i ozdoba teatru Polskiego

p. JERZY LESZCZYŃSKI

w swoich uwagach nie ogranicza się do ostatnich dwóch lat, nie chce też pozostać jedynie w kręgu literatury naszej.

Najczarowniejszą lekturą pozostanie dla mnie na wieki Szekspir, z naszych dramaturgów Wyspiański.

Powieści: V. Hugo, Walter Scott, Balzak. Z naszych: Prus, Sienkiewicz, Reymont i Conrad Korzeniowski. Z najmłodszych: Tuwim, Lechoń, no, i balzakowski tytan pracy, mądrości, i oryginalnego ujęcia każdej drobnostki: Boy-Żeleński.

Należąc — co prawda jedną już tylko nogą — do „młodszych", nie lubię mimo to ostatniego „krzyku" literatury naszej i obcej.

Ci starsi to „pewniaki", a wiadomo: pewniak lepszy od „fuksa"

* * *

Jerzy Leszczyński

Urocza artystka teatru Narodowego, niezapomniana Szambelanowa w „Panu Jowialskim", przemiła majstrowa w „Majstrze i Czeladniku", niezrównana odtwórczyni dziesiątek ról

p. MIECZYSŁAWA ĆWIKLIŃSKA

z największą uprzejmością odpowiada co następuje na pytanie „Książek":

Bardzo się cieszę, że mam okazję pomówienia o literaturze i książkach. Poza teatrem mam w życiu dwie prawdziwe namiętności: muzykę i książki. Dobra książka, cóż to za rozkosz i odpoczynek! Czyż może być coś milszego, niż usiąść z książką — dobrą polską książką — w ręku po całym dniu pracy i kłopotów i zapomnieć przy niej o wszystkiem złem i nieprzyjemnem, co nas w ciągu tego dnia spotkało?

Które książki polskie uważam za najlepsze? Nie uważam przedewszystkiem siebie za powołaną do ferowania tego rodzaju wyroków. Ale mogę powiedzieć czytelnikom „Książek", jaka książka polska mnie osobiście się najhardziej podobała, która mnie najmocniej schwyciła za serce. Taką książką jest dla mnie

Młodość. Wino. Awantura. Piotra Choynowskiego,

piękna, pełna rodzimego, prawdziwie polskiego sentymentu, powieść. Jest to utwór o niezwykłej sile prostoty, która czyni go dziwnie bliskim sercu czytelnika polskiego.

* * *

p. MILA KAMIŃSKA,

przemiła artystka teartu Polskiego, musi zkolei poddać się egzaminowi „Książek". Robi to chętnie z uśmiechem:

Czy ja naprawdę mam prawo orzekać, które książki polskie są najlepsze — mówi nam p. Kamińska. — Przecież my, ludzie teatru, grający niejednokrotnie przez parę miesięcy z rzędu, nie mamy naprawdę czasu na przeczytanie wszystkiego, co się na rynku księgarskim ukazuje. Jestem bardzo wdzięczna „Książkom", że się do mnie ze swojem pytaniem zwróciły, ale naprawdę mam wątpliwości i to wątpliwości poważne, czy wogóle mam prawo występować z mojem zdaniem. Jeżeli „Książki" chcą jednak naprawdę usłyszeć moje skromne zdanie, to muszę im się zwierzyć, że mnie osobiście najhardziej bodaj ze wszystkich książek polskich z ostatnich dwóch lat podobała się

Z DNIA NA DZIEŃ Ferdynanda Goetla.

To powieść nietylko o niezwykle ciekawej formie, ale pełna jakiegoś specjalnego sentymentu kresowego, które specjalnie gorąco przemawia do tych ludzi, którzy, jak ja, pochodzą właśnie z Kresów.

W dziale poezji nie mam żadnych wątpliwości co do mojej opinji

Ucho igielne LEOPOLDA STAFFA,

to nietylko książka piękna, ale i mądra, pełna głębokiego dostojeństwa i powagi życiowej.

Chcemy, by „Książki" zajęły każdego. **Ob. str. 8.**

M. ARCT

KSIĄŻKI dla każdego wieku na każdą kieszeń

WARSZAWA, NOWY ŚWIAT 35. P. K. O. 196

Artystyczne książki obrazkowe

Po zł. 1.

KTO POLICZY TE OBRAZKI, zagadki rachunkowe.
Or-Ot. O JUHASIE I KRÓLU WĘŻÓW.
— O LISIE I WILKU.

Po zł. 2.

Arct M. jr. WESOŁY STRACH.
Jankowski. LIST MICI DO KICI
Konopnicka. O JULISI ŚPIEWACZCE.
Or-Ot. BAL I KONCERT U SIKORKI.

Po zł. 6.

Kossuthówna. DZIECI I LALKI. 10 obrazków kolorowych *E. Cramer* z wierszykami.
— W MOIM OGRÓDECZKU 10 obrazków kolorowych z wierszykami.
Ostrowska Ewa A A A - KOTKI DWĄ. Wierszyki z 24 obrazkami i okładką barwną Szyndlera.
Pudłowski T ZOCHNA W KRAJNIE ŚNIEŻEK, opowiadanie z kolorowemi obrazkami.
Porazińska J. WESELE MAŁGORZATKI Opis wierszem wesela ludowego z wielobarwnemi ilustracjami Bobińskiego.

Po zł. 3.

Z rysunkami czarnemi, dwubarwnemi i kolorowemi: *Gawińskiego, Gramatyki-Ostrowskiej, Bobińskiego, Nowakowskiego, Romeykówny.*

Dynowska. DYLU-DYLU NA BADYLU.
— MAŁA OGRODNICZKA.
— W BETLEEMSKIEJ SZOPCE
Konopnicka FILUŚ, MILUŚ I KIZIA.
— O JANKU WĘDROWNICZKU.
— PRZYGODY SZKOLNE PIMPUSIA SADEŁKO.
— SZCZĘŚLIWY ŚWIATEK.
— TO KSIĄŻECZKA OSOBLIWA.
— WESOŁE CHWILE.
— WIOSNA I DZIECI.
Mickiewicz. PANI TWARDOWSKA.
Or-Ot. O JASIU SOWIZDRZALE.
Porazińska. W WOJTUSIOWEJ IZBIE.

Powiastki dużym drukiem

Buyno-Arctowa. CZYTAJMY SAMI I
— CZYTAJMY SAMI. — II
Radwanowa. JACUŚ.

Po zł. 7.

Rogozzówna Z KLITUŚ BAJDUŚ Wierszyki, śpiewy i zabawy dziecinne. Barwne ryciny A. Gr.-Ostrowskiej. Muzyka Walewskiego. Duzy format
— KOSZAŁKI OPAŁKI. Dalszy ciąg Klitusia-Bajdusia. Nowość!

Czerwone Książki

NOWA BIBLJOTEKA POWIEŚCIOWA

Oprawa w czerwone płótno; kolorowa obwoluta

Po zł. 4.

Iwaszkiewicz. JEŹDZIEC BEZ GŁOWY — powieść romantyczna stepów amerykańskich.
Delmont. ZWIERZĘTA W FILMIE Tajemnice czworonożnych aktorów.
Barszczewski. MARION. Opowieść z dalekiej Kanady.

Po zł. 8. (brosz. po zł. 6.40).

Rupert-Hughes TAJEMNICA BRYŁY LODU Powojenna powieść amerykańska.
Rex Beach. ŻELAZNY SZLAK. Powieść na tle budowy kolei wśród lodowców Alaski.
Zane Grey. JEŹDŹCY PURPUROWEGO STEPU. Walka o cześć i miłość z zajadłością Mormonów.
Mc. Cutcheon. ZA SIÓDMĄ GÓRĄ. Uśmiechnięta powieść o księżniczce tajemniczej Grostarcji.

Bajki - Powieści - Opowiadania

Wszystkie ilustrowane i w oprawach kartonowych z grzbietem płóciennym

Bianca Maria LEGENDY O KWIATACH. Z 24 rycinami kolorowemi Wyd. wytworne . . . zł. 10.— w opr. zł 12.—
Buyno-Arctowa Marja FIFINKA CZYLI AWANTURA ARABSKA. Nadzwyczajne dzieje dziewczynki. . . zł 5.—
— NA WAKACJACH W ZALESIU. Historja wesołej czwórki zł 5.—
— PERŁY KSIĘŻNICZKI MAJI Bajka nie bajka z kol. obrazk zł 8.—
Chrząszczewska J. CZARY NIE CZARY Baśnie i opowiadania. zł 4.—
Dyakowski B HISTORJA O WĘŻU WŁADKA. Powieść przyrodnicza . . . . zł. 3.40
— O DAWNYCH ŁOWACH I DAWNEJ ZWIERZYNIE. Opowiadania myśliwskie . . . . zł 7.50
— PRZYGODY MŁODEJ KAWKI i inne opowiadania zł 5.—
Gawiński A BAJKI STAROŚWIECKIE z ryc. kol. Duzy format zł 9.—
— LOLEK GRENADJER. Czarodziejska hist napoleońska. Rys. kol. . . . . zł. 7.—
Janowski Al JĘDREK-MĘDREK W HONOLULU Powieść wesoła o 4 chłopcach . zł. 3.40
Kipling R. TAKIE SOBIE BAJECZKI z ilustr. autora 2 tomy po . . . . zł. 3.40
Robska Z. BAŚNIE KASZUBSKIE. Z ilustracjami Bukowskiej . . zł 6.— w opr. zł. 7.50

WYDAWNICTWA OZDOBNE

Albumy artystyczne. Pismo Święte w obrazach. Malarstwo polskie XIX i XX w. Z naszej przyrody. Kobieta w Sztuce.

ŻĄDAJCIE KATALOGU ILUSTROWANEGO

Od stycznia „Książki" będą się ukazywać w nowej szacie. Ob. str. 8.

NA GWIAZDKĘ

Pisaliśmy już w poprzednich numerach naszego miesięcznika o tem, co na Gwiazdkę dzieciom polskim ofiarowuje M. Arct. Poza niezwykle bogatym dorobkiem tegorocznym, poza prześlicznemi licznemi książkami dla dzieci, nowemi doskonałemi powieściami w serji „Książek Czerwonych" M. Arct przygotował jeszcze jedną niespodziankę gwiazdkową; niespodzianka ta

Kunigas J. I. Kraszewskiego zł. 12.— w brosz., zł. 16.— w opr.

z pięknemi ilustracjami M. E. Andriolli'ego.

Wspaniała ta powieść Kraszewskiego ukazuje się obecnie w bardzo wytwornej szacie zewnętrznej i z pewnością będzie przemiłym podarunkiem gwiazdkowym w każdym domu polskim.

Jeszcze jedna nowość M. Arcta. Jest to **„Wieś Szczęśliwa"** — doskonała powieść dla dzieci i młodzieży **Marji Buyno-Arctowej.** Bohaterką jest stara nasza znajoma — Fifinka — teraz już nauczycielka ludowa. Doskonale podpatrzone stosunki wiejskie, dużo humoru, nadzwyczaj sympatyczne postacie małej Krysi i jej wspaniałego psa, zalecają „Wieś Szczęśliwą". Zdobią ją doskonałe rysunki Romeykówny, a kosztuje w oprawie zł. 8.—.

Przejdźmy teraz zkolei i do gwiazdki innych firm polskich.

Dla dzieci hojne dary przygotował przedewszystkiem Gebethner i Wolff. Dla tych najmilszych najmłodszych dźwięcznym wierszem opowiedział **Antoni Bogusławski** w ślicznej książeczce p. t. **„Zajączki"** (zł. 3), jak to

...w tej stajence małej — najdziwniejsze dziwy:
żłobek, Matuleńka i Staruszek siwy;
w żłobku uśmiechnięte leży Boże Dziecię,
a anielskie chóry grają mu na flecie.

Antoni Bogusławski napisał też dla dzieci naszych śliczne

Żywe literki (zł. 6),

które swym wymownym językiem trafią z pewnością do serduszek i główek naszych synów i córeczek.

Baśń o żelaznym wilku i pięknym królewiczu (zł. 4.80),

którą pięknie wierszem ułożył **Antoni Czajkowski,** a ilustracjami ozdobił Kamil Mackiewicz, dozna też z pewnością najmilszego przyjęcia u naszych milusińskich.

Święty Mikołaj nie zapomniał tego roku i o starszych dzieciach. Dla dorastających panienek dostał u Gebethnera i Wolffa śliczną i zajmującą powieść, tłumaczoną z angielskiego

Księżniczka Katarzyna (zł. 5.20),

która pouczy nasze panienki o dziejach ich rówieśnicy, nie zatracającej czystości i niewinności swego serca wśród zgiełku i śmieszności wielkiego świata.

Dla starszych chłopców:

St. Barszczewskiego: Na szlaku sławy, krwi i złota (zł. 6.50).

Wspaniałe te szkice z dziejów odkrycia Ameryki, pisane niesłychanie interesująco, zająć muszą każdego chłopca o rozbudzonej wyobraźni i otwartej głowie. Dla chłopców też napisał **Kornel Makuszyński** swą pogodną i wesołą, a pełną w gruncie poważnej a rzewnej nauki moralnej historję **O dwóch takich, co ukradli księżyc** (zł. 11).

Ciekawa powieść

Z. Morawskiej: Na zgliszczach zakonu (zł. 6.50)

będzie pożyteczną i interesującą lekturą dla całej naszej młodzieży.

Dla dorosłych dał Gebethner i Wolff parę doskonałych powieści, przedewszystkiem:

Zofji Nałkowskiej: Niedobra miłość (zł. 7.50),

będące niewątpliwie najlepszą powieścią tej utalentowanej autorki.

Tadeusza Dębickiego: Od brzegu do brzegu (zł. 5),

to niesłychanie ciekawa powieść morska, od której bije słona woń wód oceanu.

Szczęsnego Rutkowskiego: W 150 dni naokoło świata (zł. 3.60),

zaspakaja zawsze żywą tęsknotę ludzi współczesnych, marzących stale o dalekich podróżach i nieznanym świecie.

O starszej młodzieży pamiętała również i „Książnica-Atlas", która przedewszystkiem poszczycić się może dwiema pięknemi nowemi powieściami historycznemi **F. A. Ossendowskiego.**

Barwny obraz życia polskiego XVII wieku rozpostarł Ossendowski w bujnej opowieści p. t.

Pod polską banderą (zł. 6.20),

surowy i groźny, a pełen uroku obraz XIII-go wieku kreśli w drugiej niemniej pięknej powieści p. t.

Wańko z Lisowa (zł. 8.80).

Jan M. Dąbrowa: Telewizor Orkisza (zł. 6.50).

Józef Siemiradzki: O czem mówią kamienie (zł. 4).

F. Burdecki: Budowa wszechświata (zł. 6.80)

będą zawsze pożądaną i ciekawą lekturą. Nieśmiertelny **Juljusz Verne** i jego przepyszna **Wyprawa w głąb Afryki** (zł. 8.40).

* * *

Dobrze zasłużona, a przez naszą młodzież znana i ceniona Księgarnia św. Wojciecha wystąpiła na Gwiazdkę z kilku książkami:

Walerego Przyborowskiego: Król Krak i królewna Wanda (zł. 5.50).

S. Jeleńskiego: Śladami Pitagorasa

rozrywki matematyczne, z mnóstwem ilustracyj, stron z górą 400.

D. Gayówny: Dobroczyńca ludzkości, Ludwik Pasteur, barwną monografję ilustrowaną;

Mieczysława Zagórowskiego: W puszczy Teksasu,

powieść niesłychanie zajmująca, z 4 ilustracjami.

Karol Rzepecki, Wielkopolska Księgarnia:

Walerja Szalay-Groelle w historji z dziejów Bolesława Krzywoustego p. t.

Bohaterski Staszek (zł. 5)

dała młodzieży polskiej dobrą i zajmującą powieść.

PRZYPOMINAMY

MOJE PISEMKO

Tygodnik obrazkowy dla dzieci.

Dwie powieści, powiastki, bajki, opowiadania, wierszyki i dla małych dzieci dodatek „MAŁE PISEMKO", bogato ilustrowane, kolorowe okładki.

Prenumerata miesięczna zł. 1.—, z przesyłką zł. 1.20
Kwartalnie zł. 3.50. Rocznie, z premjum książkowem, zł 14.—
P. K. O. 133-56.

TYGODNIK PRZYGÓD I POWIEŚCI

w 40 zeszytach tygodn. daje wielką powieść lotniczą dla młodzieży

ZUCHWAŁY LOT

o wyścigu naokoło świata wśród wielu przygód i niebezpieczeństw. 800 str., 80 kolorowych i 150 czarnych ilustracyj **tylko zł. 12 w przedpłacie.** W prenumeracie kwartalnie zł. 5.—.
Ukazało się 13 zeszytów, które dostarczamy odrazu przy wpłacie na konto P. K. O. 180-70.

KSIĘGARNIA M. ARCTA W WARSZAWIE

„Hollywood" Ruperta Hughesa w „Książkach"! Ob. str. 8.

NOWE POPRAWIONE WYDANIE. 21-SZY TYSIĄC

MICHAŁA ARCTA

SŁOWNIK ILUSTROWANY JĘZYKA POLSKIEGO

zacznie wychodzić w styczniu 1929 roku i wyjdzie w całości w ciągu roku po 2 zeszyty miesięcznie.

Będzie to duży tom około 1300 stronic, formatu 175 × 250 mm, drukowany w 3 szpalty, wyraźnem pismem i na specjalnym ilustracyjnym papierze, ze względu na przeszło 4.600 rysunków objaśniających.

Słownik ten podaje dokładne a zwięzłe objaśnienie 75.000 wyrazów i wyrażeń i prawidłowy sposób ich użycia, tłumaczy liczne terminy naukowe i techniczne według dzisiejszego stanu wiedzy, wskazuje których wyrazów używać nie należy i jak je można zastąpić.

Cena pojedyńczego zeszytu zł. 3.—,

całość więc przy kupnie zeszytami wypadnie zł. 72.—

Prenumerata kwartalna zł. 15.—, całość więc w prenumeracie będzie kosztować zł. 60.—

Całość 24 zeszyty, w przedpłacie zgóry tylko zł. 45.—

Za przesyłkę liczyć będziemy 30 gr. od zeszytu, 1.50 przy prenumeracie kwartalnej, a zł. 5.— przy przedpłacie za całość.

Każdy nabywca całego Słownika, czy to zeszytami, czy też w przedpłacie lub prenumeracie otrzyma bezpłatnie, po ukończeniu wydawnictwa, ozdobną płócienną okładkę ze złotym wyciskiem.

LIST ZWROTNY

Do Firmy: M. ARCT, ZAKŁADY WYDAWNICZE, Sp. Akc. w Warszawie.

Zamawiam „M. Arcta Słownik Ilustrowany Języka Polskiego" w 24 zeszytach.

Opłatę wnoszę: (niepotrzebne przekreślić) *na konto P. K. O. 196.*

w przedpłacie za całość zł. 45.— + zł. 5.— za przesyłkę

w prenumeracie kwartalnej po „ 15.— + „ 1.50 „

za każdy zeszyt pojedyńczo po „ 3.— + gr. 30 „

Dokładny adres: Podpis:

Imię i nazwisko

Zawód

Miejscowość

Ostatnia poczta

Stronica nowego III wydania M. Arcta Słownika Ilustrowanego Języka Polskiego w naturalnej wielkości.

Odwróć kartę, a zobaczysz, czem będą „Książki" na przyszły rok!

Co trzeba wiedzieć, aby

orjentować się swobodnie w nowościach książkowych, ruchu wydawniczym i prądach literackich, prowadzić interesujące rozmowy o literaturze i jej przejawach w teatrze i kinie, umieć zawsze odpowiedzieć na pytanie „co czytać?", a nawet flirtować kulturalnie i zajmująco —

to wszystko zawierać będzie od stycznia 1929 r. miesięcznik „Książki",

JEŻELI TAK ZDECYDUJĄ NASI CZYTELNICY!

Za 3 złote: co najmniej dwunastoarkuszowa **pierwszorzędna powieść**, tłumaczona albo oryginalna, **12 nowel** wybitnych autorów polskich, krótkie, zwięzłe a interesujące informacje o najciekawszych przejawach naszego życia literackiego, recenzje o ciekawych nowych książkach; najświeższe ploteczki z za kulis teatru i kina, sprawozdania z polemik literackich, ankiety i konkursy literackie — słowem wszystko, co interesuje człowieka inteligentnego, a czego wstyd jest nie wiedzieć... To wszystko podane w formie zajmującej, lekkiej, wesołej — nie jako materjał dla profesora uniwersytetu, albo dla poważnego krytyka, znawcy literatury i sztuk pięknych — ale jako lektura dla przeciętnego człowieka pracy, który po całodziennem, wyczerpującem zajęciu, chce się rozerwać, czytając coś ciekawego, a nie pogniewa się, jeżeli przy tej okazji dowie się tego,

o czem mówi cała Warszawa.

Dalej dla tych wszystkich, którzy nie mają czasu na dokładniejsze studja, a nie chcą wyjść z obiegu życia...

Gdzie to wszystko?

Oczywiście w miesięczniku

„Książki",

ale w zmienionej zupełnie formie, w której „Książki" od stycznia 1929 r. mają się pojawiać. A więc oprócz 8 stronic dotychczasowego formatu, poświęconych sprawom literackim i wydawniczym oraz bibljografji, będzie **drugie 8 stronic dodatków bezpłatnych:** powieściowego i nowelistycznego.

Czytelnicy „Książek" dostaną więc już w styczniu, oprócz całkowitej polskiej **oryginalnej nowelki,** także początek niesłychanie zajmującej powieści amerykańskiej

Ruperta Hughesa:
HOLLYWOOD.

Jest to **powieść naprawdę współczesna,** rozgrywająca się w upajającej atmosferze **„raju kinowego"** w Hollywood, oglądanego oczami młodego dziewczęcia, uciekającego z rodzicielskiego domu i w dalekiem Los Angelos szukającego sławy, pracy i pieniędzy. Hughes należy do najpoczytniejszych autorów amerykańskich, a jego „Hollywood" rozeszło się w setkach tysięcy egzemplarzy. Każdy, kto lubi filmy amerykańskie, przeczyta z rozkoszą tę niezwykłą powieść.

Dział literacki „Książek", bogato ilustrowany, zajmie z pewnością każdego, kto się interesuje naszem życiem kulturalno-literackiem. To wszystko czytelnicy „Książek" dostać mogą za

3 złote rocznie,

jeżeli tak będą chcieli i nas o tem zawiadomią.

Redakcja miesięcznika „Książki", przystępując do wydawania „Książek" w tej tak ogromnie rozszerzonej i urozmaiconej formie, musi zdawać sobie sprawę z wielkości i... ryzyka tego przedsięwzięcia. Przy niesłychanie niskiej cenie, 3 zł. rocznie, wydawnictwo nasze utrzymać się będzie mogło tylko przy bardzo serdecznem poparciu naszych Czytelników, w których rękach znajdować się będzie od stycznia 1929 r. los „Książek". O ile nasz miesięcznik zdobędzie sobie dostatecznie licznych prenumeratorów, będziemy się, oczywiście, starali wprowadzić nowe działy i stale powiększać objętość „Książek". Gdyby jednak „Książki nie zdobyły sobie życzliwości i liczba prenumeratorów nie była dostatecznie duża, będziemy musieli powrócić z żalem do dotychczasowej formy i objętości „Książek". Pierwszy okres naszego wydawnictwa traktować musimy jako pewnego rodzaju

próbę,

od której wyniku zależeć będą dalsze losy „Książek".

Tych wszystkich więc, którzy chcieliby za niewielki wydatek: **3 złote rocznie** otrzymywać jak wyżej:

powieść „Hollywood",
12 nowel oryginalnych,
100 stronic wiadomości literackich i bibljograficznych,

prosimy, by zechcieli nas o tem zawiadomić. Mianowicie **prosimy wypełnić załączony odcinek i przysłać go nam zaraz,** w każdym razie przed 15 stycznia 1929 r. Ilość otrzymanych zamówień zdecyduje o możności zamierzonej reformy miesięcznika i objętości dodatków beletrystycznych.

Pieniędzy przysyłać teraz nie trzeba, zapłacicie po otrzymaniu styczniowego numeru „Książek" i to tylko, jeżeli on się Wam podoba. **Teraz przyślijcie tylko zamówienie.**

Do księgarni M. Arcta w Warszawie, Nowy-Świat 35.

Zamawiam miesięcznik „Książki" wraz z dodatkiem powieściowym i nowelowym na rok 1929 za ulgową cenę 3 złote rocznie, niezależnie od ceny prenumeraty, jaka będzie potem wyznaczona.

Nazwisko ....

Zawód ....

Adres ....

Redaktor: STANISŁAW ARCT — Wydawca: M. ARCT, ZAKŁ. WYD., SP. AKC.

Redakcja i Administracja w Księgarni M. Arcta, Warszawa, Nowy-Świat 35.
Prenumerata roczna Zł. 2.—. Pojedyńczy numer gr. 20.

DRUKARNIA ZAKŁADÓW WYDAWNICZYCH M. ARCT, SP. AKC. W WARSZAWIE, CZERNIAKOWSKA 225